

„Polska ustawa o ochronie sygnalistów. W poszukiwaniu poparcia związków zawodowych oraz organizacji pracodawców”. Informacja o projekcie

Dotychczasowe badania¹ wskazują, że osoby sygnalizujące nieprawidłowości w miejscu pracy nie są skutecznie chronione. Pracodawcy lekceważącemu dobro wspólne, łatwo jest zwolnić pracownika-sygnalistę pod byle pretekstem. Takie postępowanie ułatwia sytuacja na rynku pracy w Polsce, gdzie około jedna trzecia osób aktywnych zawodowo wykonuje pracę w oparciu o elastyczne formy zatrudnienia, pozwalające rozwiązać umowę bez podawania przyczyny.

Do reagowania na zagrożenia dla dobra wspólnego nie zachęca też klimat społeczny. Polacy spodziewają się różnych przejawów ostracyzmu ze strony swoich kolegów i koleżanek z pracy. Trudno więc oczekiwać, że ten, kto jest świadkiem potencjalnych nieprawidłowości, nadużyć, zachowań nieetycznych lub naruszających prawo zawiadomi o tym właściwe osoby lub organy. Fundacja Batorego zabiega o to, aby Polska wzorem krajów takich jak Wielka Brytania, Węgry czy Słowacja wprowadziła ustawę o ochronie sygnalistów. Taką ustawę, która w pierwszym planie ma na uwadze ochronę interesu publicznego. Fundacja od wielu lat zabiera głos w sprawie ochrony sygnalistów - podejmowała na tym polu liczne działania rzecznicze i badawcze, a wcześniej prowadziła program pomocy prawnej dla pracowników doznających krzywd z powodu ujawniania nieprawidłowości.

Projekt realizujemy od sierpnia 2015 do czerwca 2016, w ramach dotacji przyznanej przez Transparency International Sekretariat w Berlinie. Jego podstawowym celem jest przełamanie niechęci kluczowych grup społecznych do ustawowej regulacji ochrony sygnalistów w Polsce oraz zmotywowanie strony rządowej do uznania *whistleblowingu* za jeden z priorytetów w walce z nadużyciami i korupcją. Inicjując debatę nad przyjęciem osobnego prawodawstwa dedykowanego sygnalistom, za szczególnie istotne w tej sprawie postrzegamy stanowisko organizacji reprezentujących pracodawców i pracowników oraz ich ewentualne wsparcie dla wzmocnienia statusu *whistleblowerów*. Dlatego Fundacja im. Stefana Batorego zdecydowała się podjąć działania mające zachęcić kluczowych partnerów społecznych w postaci

¹ A. Wojciechowska-Nowak, Ochrona prawna sygnalistów w doświadczeniu sędziów sądów pracy. Raport z badań, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa 2011, www.batory.org.pl

związków zawodowych, organizacji pracodawców oraz rządu do dyskusji nad postulatem wprowadzenia ustawy o sygnalistach. W okresie styczeń – marzec 2016 zrealizowaliśmy 33 wywiady z działaczami związkowymi, przedstawicielami pracodawców i ekspertami, mające na celu poznanie ich podejścia do sygnalizowania, doświadczeń z pracy z sygnalistami, oceny wewnętrznych mechanizmów umożliwiających informowanie o nadużyciach w firmach i instytucjach oraz poglądów na temat osobnej ustawy regulującej to zagadnienie. Raport z wywiadów, który planujemy wydać pod koniec czerwca 2016, uzupełniony zostanie o historię przyjmowania ustawodawstwa wzmacniającego ochronę sygnalistów w innych krajach.

Zanim opublikujemy wyniki naszych działań chcielibyśmy, aby wstępne wnioski z badań stały się przedmiotem dyskusji w gronie przedstawicieli pracodawców, pracowników i ekspertów na warsztatach 27 kwietnia i 9 maja. Zależy nam, aby w dyskusji o potrzebie wzmocnienia statusu sygnalistów i ich znaczeniu dla interesu publicznego, odróżniać fakty od mitów. W trakcie warsztatów planujemy skonfrontować obiegowe opinie respondentów o sygnalistach ze stanowiskiem związków zawodowych, organizacji pracodawców i dotychczasowym dorobkiem badawczym Fundacji.

Podsumowaniem projektu ma być konferencja, która odbędzie się w czerwcu 2016 roku z udziałem przedstawicieli strony rządowej. Poprzez to wydarzenie mamy nadzieję dotrzeć z naszymi wnioskami do decydentów politycznych i mediów, a także zyskać większą przychylność opinii publicznej i instytucji publicznych dla wsparcia *whistleblowingu*. Tym samym chcielibyśmy skłonić rząd do zajęcia się na poważnie regulacjami osłaniającymi sygnalistów, na początek poprzez ponowne wprowadzenie postulatu ich ochrony do rządowego *Programu przeciwdziałania korupcji na lata 2014-2019*.

kwiecień 2016, Warszawa

Fundacja im. Stefana Batorego, jest **niezależną, niedochodową organizacją pozarządową o statusie organizacji pożytku publicznego**. Fundacji jest wspieranie rozwoju demokracji i społeczeństwa obywatelskiego – społeczeństwa ludzi świadomych swoich praw i obowiązków, angażujących się w sprawy swojej społeczności lokalnej, swojego kraju i społeczności międzynarodowej.